

«علوم تربیتی»

سال اول، شماره اول، بهار ۱۳۸۷

صص ۱۴۷-۱۶۲

بررسی اعتبار، روایی و هنجاریابی پرسشنامه حمایت اجتماعی SSQ برای دانش آموزان مقطع متوسطه

دکتر حیدر علی هومن^۱

دکتر شعله لیوارجانی^۲

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی اعتبار^۳، روایی^۴ و هنجاریابی^۵ پرسشنامه حمایت اجتماعی ادراک شده بر مقایسه پسران و دختران در میزان حمایت اجتماعی بود. جامعه آماری این پژوهش همه دانش آموزان مقطع متوسطه تهران بود که به تعداد ۵۳۵ نفر (۲۸۵ دختر و ۲۷۷ پسر) به روش نمونه گیری خوشه ای چند مرحله‌ای پرسشنامه حمایت اجتماعی ادراک شده را تکمیل کردند. مقیاس حمایت اجتماعی ادراک شده

^۱. اسناد دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز

^۲. استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز

^۳. Reliability

^۴. Validity

^۵. Standardization

در این تحقیق عبارت بود از مقیاس فلمینگ و همکاران (۱۹۸۲) که دارای ۲۵ ماده و در برگیرنده پنج زیر مقیاس فرعی حمایت از سوی خانواده، از سوی نزدیکان، از سوی همسالان، حمایت کلی و بالاخره عقیده درباره حمایت است. اعتبار مقیاس با به کارگیری روش آلفای کرونباخ محاسبه شد و ضریب مطلوبی معادل ۰/۸۲ بدست آمد. برای بررسی روایی مقیاس یاد شده از روش تحلیل عوامل استفاده شد علاوه بر این نتایج تحقیق نشانگر آن بود که پرسشها دارای هماهنگی درونی بوده و سوالات پرسشنامه از یک عامل کلی اشباع و در نمره کل مقیاس بین پسران و دختران تفاوت معنی داری وجود ندارد.

کلید واژه ها: حمایت اجتماعی ادراک شده^۶ - ۲- روایی^۳ - پایایی^۴ - نرم یابی^۵ - مولفه های اصلی^۷

مقدمه

انسان موجودی اجتماعی است و در طول حیات خویش نیازمند هموعان خود است. این نیازمندی از جنبه های مختلف و به صورتهای متفاوتی قابل مشاهده است. شاید به دور از واقعیت نباشد که بگوئیم هستی انسان در گرو ارتباطات و تعاملات اجتماعی است و در غیاب این روابط اجتماعی او محکوم به فناست. انسان از زمان تولد در میان شبکه ای از روابط متقابل اجتماعی به سر می برد، با کنشهای متقابلش میراث جامعه را به خود جذب می کند و به فراخور تغییر آن نیز دگرگون می گردد و طبق نظریه هستی گرایی میل به ازدواج، داشتن فرزندان، گرایش به معنویت در اجتماعات و سازمانها و دیگر روابط اجتماعی به منظور بوجود آمدن این هم جوشیهاست. چنین پیوندهای اجتماعی ما را در مقابل تنهایی و جدا ماندن از مشکلات زندگی محافظت می کند.

^۶ Perceived social support

^۷ Pricipal Component

در متون روانشناسی مفهوم حمایت اجتماعی به صورتهای متفاوتی تعریف شده است. مازلو^۸ (۱۹۵۴) حمایت اجتماعی را به عنوان یک نیاز اساسی برای فرد به شمار می آورد به گفته وی حمایت اجتماعی موجب تصور مثبت از خود، پذیرش خود، و احساس ارزشمندی می گردد که تمام اینها به فرد فرصت خود شکوفائی می دهد. بنا بر نظر تویتس^۹ (۱۹۸۶) مفهوم حمایت اجتماعی می تواند به بهترین صورت به عنوان شرکت فعال اشخاص با اهمیت در کوششهایی که شخص برای غلبه بر فشار روانی انجام می دهد، فهمیده شود. ساراسون^{۱۰} (۱۹۸۷) حمایت اجتماعی را رفتارهایی مبنی بر ادراک فرد از این که مورد محبت، علاقه و ارزشمندی برای دیگران است و همچنین به عنوان حضور افرادی که آمادگی همکاری و مساعدت به فرد را در موقعیت های خاص دارند، تعریف می کند. دیماتو^{۱۱} (۱۹۹۱) حمایت اجتماعی را عبارتند از کمک یا حمایت از جانب افرادی نظیر دوستان، خانواده، همسایه ها، همکاران و غیره می داند که می تواند به صورت کمکهای مادی و یا شامل یادآوریهای مبنی بر این که شخص یک موجود با ارزش و محترم است، باشد.

از مقایسه تعریف ها چنین بر می آید که تعریفی واحد و مورد قبول همگان وجود ندارد از این رو تایلر^{۱۲} (۲۰۰۳) با خلاصه کردن تلاشهای گذشته در تعریف حمایت اجتماعی، آنرا به معنای اینکه شخص مورد عشق، حرمت و ارزش است و عضوی از شبکه ارتباطی است و هم چنین به عنوان تعهدی دو سویه با والدین، همسر یا عشق، سایر خویشاوندان، دوستان، اجتماع و برخوردارهای اجتماعی چون برخوردارهایی در کلوب ها تعریف می کند.

8. Maslow

9. Thoits

10. Sarason

11. Dimatto

12. Taylor

همبسته‌های حمایت اجتماعی: بیش از هشتاد سال پیش دورکهایم^{۱۳} (۱۹۵۱) - (۱۸۹۷). با بررسی علمی خودکشی اهمیت پیوندهای نزدیک اجتماعی را مطرح نمود. او دریافت با صنعتی شدن جوامع ارتباطات اجتماعی ضعیف، و مهاجرت روستائیان به شهرها زیاد می‌شود و از این رو پیوند افراد با اعضاء خانواده، کلیسا و اجتماعات بزرگ از هم فرو می‌پاشد و این از بین رفتن پیوندهای اجتماعی نقطه مقابل سلامت روان شناختی است. به نظر دورکهایم میزان شیوع خودکشی در افرادی که پیوندهای اجتماعی نزدیک ناچیزتری دارند، بسیار بالاست. هر چند مطالعه اثرات حمایتی ارتباطات بین فردی در پیشینه پژوهشی جامعه‌شناسان از سال (۱۹۵۰) به چشم می‌خورد اما کاپلان^{۱۴} (۱۹۷۴) به گسترش مفهوم حمایت اجتماعی به عنوان محافظی در برابر بیماریها پرداخت به نظر وی ارتباطات بین فردی با تسهیل رفتارهای بهداشتی موجب بهبود بیماری می‌شوند و حمایت اجتماعی از طریق افزایش عواطف مثبت، حرمت نفس و رفتارهایی که موجب ارتقاء سطح سلامتی می‌گردد و به‌طور غیرمستقیم با کاهش شدت حوادث استرس‌آمیز زندگی در رابطه است. در طی دهه گذشته پژوهشهای زیادی از اثرات متقابل و مستقیم حمایت اجتماعی بر سلامتی انجام شده است که می‌توان به پژوهشهای فلمینگ و همکاران^{۱۵} (۱۹۸۲)، کوهن و ویلز^{۱۶} (۱۹۸۵)، دومانت و پرووست^{۱۷} (۱۹۹۹)، گلاس و همکاران^{۱۸} (۲۰۰۰) و بی لیس و برایت^{۱۹} (۲۰۰۱) و سیمپسون و همکاران^{۲۰} (۲۰۰۶) اشاره کرد.

دنیای حاضر دنیای تعمیم است. بسیاری از تعمیم‌ها در ارتباط با مردم است، این گونه تعمیم‌ها چه فردی و چه گروهی به نحوی با اندازه‌گیری و سنجش روانی و

13. Durkheim

14. Caplan

15. Fleming . etal

16. Cohen & Wills

17. Dumont, M.& Provost,

18. Glass. etal

19. Blese& Britt

20. Simpson etal

تربیتی ارتباط دارد. در این میان هم به علت کمبود مقیاسها و پرسشنامه‌هایی که برخاسته از ضروریات جامعه و منطبق با فرهنگ ایرانی باشد و هم با تأیید تاثیر حمایت اجتماعی بر سلامتی افراد به فکر هنجاریابی پرسشنامه در مورد حمایت اجتماعی افتادیم تا پس از تهیه و بررسی اعتبار و روایی آن پرسشنامه را در انجام کارهای پژوهشی، تشخیصی، راهنمایی و مشاوره بکار ببریم. در حقیقت، این پژوهش بدنبال پاسخگویی به پرسشهای زیر است:

۱) آیا پرسشنامه حمایت اجتماعی برای دانش‌آموزان دبیرستان از اعتبار کافی برخوردار است؟

۲) آیا مجموعه سؤلهای پرسشنامه حمایت اجتماعی از یک عامل کلی اشباع شده است؟

۳) آیا بین نمره‌های حمایت اجتماعی پسران و دختران تفاوت معنی داری وجود دارد؟

روش‌شناسی پژوهش

جامعه آماری گروه نمونه مورد مطالعه در این پژوهش همه دانش‌آموزان دبیرستانی شهر تهران است. در این تحقیق نمونه برداری خوشه‌ای به صورت چند مرحله‌ای انجام شد. یعنی ابتدا فهرستی از تمام مناطق تهران تهیه و سپس بر اساس مناطق شمالی، جنوبی، شرقی، غربی و مرکزی در هر منطقه لیست مدارس موجود تهیه و به روش تصادفی از هر منطقه یک مدرسه دخترانه و یک مدرسه پسرانه انتخاب شد و به طور کلی تعداد ۵۳۵ نفر دانش‌آموز شامل (۲۸۵ دختر و ۲۷۷ پسر) در تحقیق شرکت کردند.

مقیاسی که تحت عنوان ابزار سنجش حمایت اجتماعی در پژوهش حاضر مورد استفاده قرار گرفته، توسط فلمینگ و همکاران (۱۹۸۲) تهیه شده که دارای دو فرم کوتاه و بلند است. فرم کوتاه آن دارای ۶ و فرم بلند آن دارای ۲۵ ماده است. در پژوهش حاضر از فرم بلند این مقیاس استفاده شده که شامل ۵ مقیاس فرعی (۱) حمایت

از سوی دوستان مرکب از ۳ ماده. ۲) حمایت از سوی همسایگان مرکب از ۴ ماده ۳) حمایت از سوی خانواده مرکب از ۷ ماده. ۴) حمایت به طور کلی مرکب از ۶ ماده. ۵) عقیده راجع به حمایت مرکب از ۵ ماده است.

جهت اجرای آزمون برای هر دانش آموز یک پرسشنامه که پاسخنامه آن در کنار جملات درج گردیده در نظر گرفته شد. آزمودنی‌ها باید جملات را خوانده و اگر موافق با جمله مورد نظر باشند پاسخ بلی و اگر مخالف آن باشند پاسخ خیر را علامت بزنند.

نمره‌گذاری مقیاس در فرم اصلی آن ۷ درجه‌ای است، اما در پژوهش حاضر از نظام نمره‌گذاری بلی و خیر (۰ و ۱) استفاده شده است. در تصحیح پرسشنامه‌ها ابتدا به هر جواب بلی نمره (۱) و به جواب خیر نمره (۰) داده می‌شود، و چون بعضی از جملات در پرسشنامه به شکل منفی بیان شده است، در نهایت تمام جملاتی که در جهت قبول و دریافت حمایت اجتماعی است نمره (۱) و جملاتی که حمایت اجتماعی را طرد می‌کند، نمره (۰) می‌گیرد. ماهیت این پژوهش اکتشافی بود. جهت پاسخ به سوالات و بررسی اعتبار، روایی و نرم مقیاس حمایت اجتماعی از روشهای آماری شاخص‌های چون گرایش مرکزی و پراکندگی، ضریب آلفای کرونباخ، روشهای تحلیل عاملی، آزمون t مستقل و تبدیل نمره‌های خام به نمره‌های استاندارد Z و T و ... سایر آزمونها استفاده شده است. در نسخه اصلی مقیاس فلمینگ و همکاران (۱۹۸۲) ضریب اعتبار مقیاس را با استفاده از روش اجرای مجدد ۰/۷ برآورد کردند و حسینی (۱۳۷۵) در مطالعه‌ای بر روی ۲۳۰ دانش آموز دبیرستانی ضمن بررسی ارتباط حمایت اجتماعی و سازگاری فردی ضریب اعتبار مقیاس را به روش آلفای کرونباخ برابر ۰/۶۸۶ و روایی مقیاس را از طریق همبستگی درونی مواد پرسشنامه ۰/۸۴ بدست آورد.

یافته‌های پژوهش

مشخصه‌های آماری پرسشنامه حمایت اجتماعی همراه با ضریب اعتبار آن در جدول ۱ نمایش داده شده است. چنانکه در این جدول دیده می‌شود میانگین نمره‌ها برابر ۱۴/۷۵، انحراف استاندارد آن ۴/۹۳ و چولگی توزیع ۳٪ و کشیدگی آن ۰/۵۴- و ضریب اعتبار مجموعه سؤالا که بر پایه فرمول کرونباخ محاسبه شده برابر ۰/۸۱۶۳ است.

جدول ۱_ ضرایب اعتبار (همگونی) و مشخصات آماری مجموعه سؤالات پرسشنامه حمایت اجتماعی

۵۳۵	تعداد افراد نمونه
۲۵	تعداد گزینه‌ها در مقیاس
۱۴/۷۵	میانگین
۴/۹۳	انحراف استاندارد
۰/۵۴	کجی توزیع
۰/۰۲۸۸	کشیدگی توزیع
۰/۸۱۶۳	ضریب اعتبار به روش آلفای کرونباخ

بنابراین در پاسخ به سوال (۱) می‌توان گفت پرسشنامه حمایت اجتماعی از اعتبار کافی برخوردار است.

روایی پرسشنامه حمایت اجتماعی: در پژوهش حاضر به منظور گردآوری شواهد مربوط به روایی پرسشنامه حمایت اجتماعی از تحلیل عاملی استفاده شده است. ضریب KMO برابر با 0/6512 و همچنین مقدار آزمون کرویت بارتلت برابر با ۱۹۳/۴۸۸ در سطح معنی داری $P=0/000$ بیانگر کفایت مقدار نمونه آزمودنی‌ها به منظور انجام تحلیل عاملی بود. به منظور پاسخ به این پرسش که آیا زیر مقیاسهای پرسشنامه حمایت اجتماعی از یک عامل کلی اشباع است یا نه از روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی استفاده

شده است. از آنجائی که تمام ضرایب همبستگی موجود بین زیر مقیاسهای حمایت اجتماعی مثبت است. (جدول شماره ۲) می توان در پاسخ به سوال (۲) نتیجه گرفت زیر مقیاسهای پرسشنامه حمایت اجتماعی از یک عامل کلی اشباع شده است.

جدول ۲- ماتریس همبستگی زیر مقیاس های پرسشنامه حمایت اجتماعی

حمایت از سوی همسالان	حمایت از سوی همایگان	حمایت از سوی خانواده	حمایت کلی	عقیده درباره حمایت
۱				
۰/۰۷۷۷	۱			
۰/۲۱۹	۰/۲۵۴	۱		
۰/۱۱۷	۰/۲۵۲	۰/۴۰۴	۱	
۰/۰۲۰	۰/۱۰۱	۰/۱۴۴	۰/۱۷۰	۱

در ماتریس مزبور هیچ نوع همبستگی منفی وجود ندارد که نشان می دهد هیچ یک از زیر مقیاسهای پرسشنامه دو قطبی نیست و می توان گفت همه زیر مقیاسها در یک عامل دارای بار عاملی مثبت هستند.

به منظور وضوح بیشتر و بررسی میزان روایی مقیاس حمایت اجتماعی در بحث از نتایج آماری و عوامل بدست آمده از طریق چرخش واریماکس نوعی مقایسه با پژوهش بنیانگذاران این مقیاس فلمینگ و همکاران ۱۹۸۲ در باب روایی سنجی محتوای مقیاس به شرح ذیل به عمل آمد.

الف) عامل یکم به ترتیب بار عاملی سؤالات ۱۳، ۹، ۱۱، ۱۰، ۷، ۱۲، ۱۹، ۱۸ را در بر می گیرد. و از ۹ سؤال همبسته با عامل یکم سؤالات ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳ مربوط به مقیاس خانواده است که با عامل یکم همبستگی نسبتاً قوی دارد.

ب) عامل دوم به ترتیب بار عاملی سؤالهای ۱۶، ۱۹، ۱۷، ۱۵ و ۱۸ را در بر می گیرد و همه این ۵ سؤال جزء مقیاس حمایت در کل است که نشان می دهد این مقیاس مستقل از سایر مقیاسهاست، و همانند زیر مقیاسی که در نسخه اصلی پرسشنامه بکار رفته حمایت کلی را می سنجد.

ج) عامل سوم به ترتیب بار عاملی سؤالهای ۵ و ۶ و ۴ را در بر می گیرد که هر سه سؤال جزء مقیاس حمایت از سوی تردیکان است. بنابراین عامل سوم نیز همانند زیر مقیاس در نسخه اصلی پرسشنامه که بکار رفته مستقل از سایر عاملهای دیگر مربوط به عامل حمایت از سوی تردیکان است.

د) عامل چهارم به ترتیب بار عاملی سؤالهای ۲۱، ۱۴، ۲۲ و ۲۴ را در بر می گیرد. که از این میان سؤالهای ۲۱، ۲۲ و ۲۴ در اصل جز مقیاس عقاید در مورد حمایت اجتماعی بوده است.

اما سؤال ۱۴ که در نسخه اصلی پرسشنامه با عامل حمایت از سوی خانواده همبسته بوده است، در این پژوهش در طبقه سؤالهای ۲۱، ۲۲ و ۲۴ یعنی مقیاس عقاید در مورد حمایت اجتماعی قرار می گیرد.

ه) عاملهای ۵، ۷، ۸ تنها متمرکز بر یک متغیرند و بنابراین متعلق به یک حیطه مشترک نیستند.

و) عامل ششم به ترتیب بار عاملی سؤالهای ۱، ۲۰ و ۲۵ را در بر می گیرد. که در آن سؤال ۲۰ از زیر مقیاس حمایت کلی و سؤال ۲۵ از زیر مقیاس عقیده درباره حمایت به زیر مقیاس حمایت از سوی همسالات اضافه می گردد. نکته قابل ذکر برای تکمیل مقایسه یاد شده این است که در پژوهش فیلمینگ و همکاران پرسشنامه از ۲۵ عبارت (جدول ضمیمه شماره ۱) تشکیل شده است اما در پژوهش حاضر، یک عبارت (سوال ۲۳) به علت آنکه فاقد قدرت تمیز بود، حذف شد. بنابراین پس از حذف یک ماده تعداد ماده ها به ۲۴ ماده تقلیل یافت.

ضمنا در این پژوهش از آزمون آماری t (جدول شماره ۳) برای پاسخگویی به سوال ۳ استفاده شد.

جدول ۳- آزمون t برای مقایسه نمره های دانش آموزان دختر و پسر در حمایت اجتماعی

جنسیت	میانگین	انحراف استاندارد	مقدار t	سطح معنی داری
دختران	۱۴/۵۴	۴/۰۳	-۱/۲۱	۰/۳۴۵
پسران	۱۴/۹۶	۳/۹۳		

همچنان که در جدول شماره ۳ مشاهده می شود تفاوت معنی داری بین نمره های دانش آموزان دختر و پسر در حمایت اجتماعی وجود ندارد. بنابراین می توان گفت این مقیاس مستقل از جنسیت است و معیار جداگانه ای برای بررسی میزان حمایت اجتماعی ادراک شده برای پسران و دختران دبیرستانی وجود ندارد.

در نهایت از آنجا که هدف پژوهش حاضر ساخت و هنجاریابی پرسشنامه حمایت اجتماعی بود، از نرم های صدکی و استاندارد Z, T به منظور تعبیر و تفسیر نمره ها و بیان نتایج پرسشنامه حمایت اجتماعی به صورت مجموعه ای یکنواخت که معنای آن از یک تست دیگر و از یک سطح به سطح دیگر یکسان باشد، استفاده گردید. توزیع فراوانی هموار شده نمره خام آزمودنیها همراه با نرم درصدی و نمره های استاندارد Z و T در جدول ۴ نشان داده شده است.

جدول ۴- نرم درصدی نمره های استاندارد Z و T برای مقیاس حمایت اجتماعی

نمره	درصد	نمره استاندارد Z	نمره استاندارد T
۲۴	۹۹/۹	۳/۱۹۵	۸۲/۰
۲۳	۹۹/۶	۲/۶۱۷	۷۶/۲
۲۲	۹۸/۴	۲/۱۴۲	۷۱/۴
۲۱	۹۶/۰	۱/۷۴۹	۶۷/۵
۲۰	۹۱/۹	۱/۳۹۸	۶۴/۰
۱۹	۸۵/۵	۱/۰۵۹	۶۰/۶
۱۸	۷۷/۴	۰/۷۵۱	۵۷/۵
۱۷	۶۸/۵	۰/۴۸۱	۵۴/۸
۱۶	۵۹/۰	۰/۲۲۸	۵۲/۳
۱۵	۴۸/۹	-۰/۰۲۸	۴۹/۷
۱۴	۳۸/۷	-۰/۲۸۸	۴۷/۱
۱۳	۲۹/۵	-۰/۵۳۷	۴۴/۶
۱۲	۲۲/۴	-۰/۷۵۸	۴۲/۴
۱۱	۱۷/۱	-۰/۹۵۰	۴۰/۵
۱۰	۱۳/۱	-۱/۱۲۴	۳۸/۸
۹	۹/۹	-۱/۲۸۸	۳۷/۱
۸	۷/۱	-۱/۴۶۵	۳۵/۴
۷	۴/۸	-۱/۶۶۶	۳۳/۳
۶	۳/۰	-۱/۸۶۷	۳۱/۲
۵	۱/۹	-۲/۰۸۲	۲۹/۲
۴	۱/۱	-۲/۳۰۸	۲۶/۹
۳	۰/۴	-۲/۶۱۷	۲۳/۸
۲	۰/۰	-۳/۱۱۱	۱۸/۹

در جدول ۴ ستون یکم که با اصطلاح نمره مشخص شده معرف نمره‌ی خام در مقیاس حمایت اجتماعی، ستون دوم معرف رتبه درصدی، ستون سوم بیانگر نمره‌ی استاندارد (Z-Score) در مقیاس ۱ و ۰ و سرانجام ستون آخر معرف نمره‌ی استاندارد T

در مقیاس ۱۰ و ۵۰ است. بر پایه این جدول برای مثال نمره استاندارد فردی که در مقیاس حمایت اجتماعی نمره خام ۲۳ داشته باشد برابر با $Z=2/62$ و $T=76/2$ و معادل صدک ۹۹/۶ است.

بحث و نتیجه گیری

تحقیق حاضر با هدف استاندارد نمودن پرسشنامه حمایت اجتماعی در دانش آموزان انجام شده است و درصدد است ابزار معتبر و قابل اعتمادی را در اختیار پژوهشگران قرار دهد تا به نیازهای پژوهش عملی آنها پاسخ دهد. بنابراین از یافته‌های مطالعه می‌توان موارد زیر را استنباط کرد.

- ❖ همسویی و همخوانی یافته‌های پژوهش با یافته‌های فلمینگ و همکاران (۱۹۸۲) و حسینی (۱۳۷۵) حاکی از آن است که پرسشنامه حمایت اجتماعی را می‌توان به عنوان یک مقیاس ساده، معتبر و روا، به منظور سنجش ادراک دریافت حمایت اجتماعی دانش آموزان دبیرستانی به کار برد.
- ❖ ضریب اعتبار (همگونی) این تست با استفاده از فرمول آلفای کرونباخ برابر ۰/۸۱۶۳ است که نشان می‌دهد به نتایج حاصل از اجرای این تست می‌توان به اندازه کافی اعتماد داشت.
- ❖ یافته‌های حاصل از تحلیل عاملی نشان می‌دهد که پرسشنامه حمایت اجتماعی از یک عامل کلی اشباع است و اصولاً به عنوان یک پرسشنامه تک عاملی مطرح است.
- ❖ وجود همبستگی مثبت بین مواد پرسشنامه که از طریق ضریب همبستگی تراکوریک بدست آمده بیانگر روایی همگرایی این پرسشنامه است.
- ❖ نتایج این پژوهش نشان داده که سازه ادراک حمایت اجتماعی مستقل از جنسیت است و عملکرد در پرسشنامه حمایت اجتماعی با جنسیت

آزمودنی همبستگی ندارد (به همین سبب برای دختران و پسران تنها یک نرم ارائه شده است)

بنابراین وجود ابزاری برای شناسایی میزان حمایت اجتماعی ادراک شده که اعتبار و روایی کافی و مناسب داشته باشد دارای اهمیت قابل توجهی است و این پژوهش نشان داد که پرسشنامه ۲۵ سوالی حمایت اجتماعی فلمینگ و همکاران به شکل تجدیدنظر شده آن (۲۴ سوالی) به علت حذف سوال ۲۳ برای سنجش و اندازه گیری میزان حمایت اجتماعی ادراک شده دانش آموزان دبیرستانی از اعتبار و روایی کافی برخوردار است. از این رو پیشنهاد می شود:

- چنین پژوهشی در سطح گسترده تر در کل ایران صورت گیرد،
- در زمینه نرم یابی از مونها در ایران فعالیتهای گسترده تری انجام گیرد و
- پرسشنامه حمایت اجتماعی بر روی سایر گروههای سنی چون میانسالان و بزرگسالان نیز هنجاریابی گردد.

فهرست منابع و مآخذ

آناستازی آن (۱۳۶۴). روان آزمایی ترجمه براهنی - محمد تقی انتشاران دانشگاه تهران.

ثرندایک. رابرت. ال (۱۳۶۶). روان سنجی کاربردی ترجمه هومن - حیدر علی، دانشگاه تهران.

دلاور - علی تابستان (۱۳۶۹). روشهای آماری و روان شناسی و علوم تربیتی، انتشارات پیام نور، تهران.

سیف - علی اکبر (۱۳۷۱). اندازه گیری و سنجش در علوم تربیتی، انتشارات پیام نور، تهران.

شریفی - حسن پاشا (۱۳۷۲). اصول روان سنجی و روان آزمایی انتشارات رشد تهران.

گنجی - حمزه (۱۳۶۷). آزمونهای روانی، مبانی نظری و عملی، بنیاد فرهنگی رضوی مشهد.

هومن - حیدر علی (۱۳۶۹). روان سنجی کاربردی، انتشارات دانشگاه تهران.

Bliese, P. D. & Britt, T. W. (2001). Social support, group consensus, and stressor-strain relationships: Social context matters. *Journal of Organizational Behavior*, 22, 425- 326.

Caplan, G. (1974). *Support systems and community mental health*. New York: Behavioural Publications.

Cohen, S. & Willis, T. A. (1985). Stress, social support, and the buffering hypothesis. *Psychological Bulletin*, 98, 310-357.

DeVries, A. C., Glasper, E. R., & Detillion, C. E. (2003). Social modulation of stress response. *Psychology and Behavior*, 79, 399-407.

Dimatto, M. R. 1991. *The psychology of health illness, and medical care* .Brooks / Cole.

Dowine, N.M., and Heath, R.W. (1970). *Basic statistical methods*. New York: Harper.

Dumont, M. & Provost, M. A. (1999). Resilience in adolescents: Protective role of social support, coping strategies, self-esteem, and social activities in experience of stress and depression. *Journal of Youth and Adolescence*, 28, 343-363.

Durkheim, E. (1951). *Suicide*. Free Press: NY.

Fleming R. Baum, A. Gisriel, M. M., & Gatchel R. J. (1982). Influences of social support on stress at three mile Island. *Journal of Human stress*, 8. 14-22.

Glass, T. A., Dym, B., Greenberg, S., Rintill, D., Roesch, C., & Berkman, L. F. (2000). Psychosocial intervention in stroke: Families in recovery from stroke trial (FIRST). *American Journal of Orthopsychiatry*, 70, 169-181.

Maslow, A. (1954). *Motivation and Personality*. 1 edition.

Sarason, B.R, and *etal* (1987). Interrelations of social support measures: Theoretical and

practical implications. *Journal of Personality and social Psychology*, 52, 813-832.

Simpson, Jane and Haines, Katrina and Wardle, John and Lekwuwa, Godwin and Crawford, Trevor J. (2006) Social support and psychological outcome in people with Parkinson's disease : evidence for a specific pattern of associations. *British Journal of Clinical Psychology*, 45 (4). pp. 585-590. ISSN 0144-6657

Thoits, P. A. (1986). Social support as coping assistance. *Journal of Consulting and Clinical Psychology* , 55. 416-423.

Taylor, S.E. (2003). *Health psychology*. New York: McGraw-Hill

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی